

Մանգրումի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄ ՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ՄԱՐՏ 30 ՉԱՐՇԵՄՊԻՃ

ՆԻՄԵՐՈ 22

Մանգրումի Էֆեաք հափթտում 5 եանի սենետե 260 նիւսիւ վերիւն, սենետե գըլմէթի, բոսթա փարսաք տախի իշինտե օլարագ, 200 զէ՝ օլուպ, ալթը ալթը 100 զէ՝ օլա- ճագ, վե նիւսիւսի տախի 50 ար փարսայա սաթըլաճագ տըր :

Իլանաթըն պեհէր սաթըլը ելին, պի- ըինճի տեֆատա 5, իքինճի տեֆատա 2, վե իւշինճիւ վե սայիր տեֆալարտա 1 եր զուրուշ ալթնաճագ տըր :

Մեքթուպ վե սայիր, իսթանպուլտա Պաղչե Գաբուսա- խարիճինտե, գարագօլխանէ իլե ճամիի շերիֆ արա եւ- ըինտե քեային Շապճը խանընտա, Կարապետ 3. Փանոս- Էանըն 18 նիւսիւսի օտապընա կեօնտեքիլեճե տըր :

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Լա թիւլքիյե փարիստէն ապրիլ 6 թարիխիւ կեյն թեյեկրաֆա նազարէն, Ֆրանսա իլե ինկիլթերրա թարաֆըն- տան, Բրուսիա տեվէթինի գանսըրմագ նիյեթիլե թեվաառլթ օլունուպ, Ի- թալեա տեվէթի Ատրիաթիգ տենիգինտե պիր տօնանմա, վե Պօլսեքրուա տախի պիր օրտու հազըրլամագ տա տըր :

Ֆլօտանստա ժեներալար պիր եերե թօրլանարագ, հարապ իւգերինե միւզա- քերաթա կիրիշիլեք տըր :

Վիւքէլայի տեվէթ, Թուրինոյա թօր- լանմագ տա տըր :

Բօլիթիգա աղըր հալտե տըր :

— Քեզալեք մեզքիւր զագէթատա, ապրիլ 7 թարիլիւ շու աթիտէքի թե- լեկրաֆ հալտտիսի օգունմուշ տուր :

« Մարեշալ Նիւլ ֆարիսե կեյմիշ, վե իմքերաթօր իլե խայլեճէ կեօրիւշմիւշ տիւր, վե Բէն օրտուսունա գօմանտան թայեին օլունաճագ տըր :

« Ժեներալ Մօնթօպան տախի ֆարի- սե չաղըրմըշ օլուպ, վե անըն ճէլպի տա- խի էօյլե պիր նիյեթե մեպնի օլմալը տըր :

« Բրուսիա վիւքէլասընտան օլուպտա ֆարիստե պուլունան Մ. Կօլը Պէրլինե կիթմիշ տըր » :

— Հաքէզա մեզքիւր զագէթանըն տիւն ախշամքի նիւսիւսիստե շու զիրտէքի օ- գունմուշ տուր :

« Փարիս, ապրիլ 10. Բրուսիա թա- րաֆընտան կեօնտէրիլմիշ օլան գօնթ ալ- վանտէրսե, Ալսթրիա մեմալքինտէն օ- լան Բրաւկա չէհրինտե թեվաքը գըլն- մըշ, վե չիգտանընտա, չէհրի մեզպուր գալարընըն խարիթասը պուլունտուղու կեօրիւլմիւշ տիւր :

« Իթալեանըն Կագէթ Օֆիսիլեինտե օգունտուղունա կեօրե, Ֆլօրանստա թե-

ճէմիւ իտէն ժեներալար մեճիսի, պաշ- գա պիր նիյեթե մեպնի օլմալըպ, իլա ժեներալ Ֆանիթինի զեքրինի էպետի գըլ- մագ իւղրե, պիր թաշ տիքմէք նիյեթի միւզաքէրաթընտան իպարեթ իմիշ » :

Ալսթրիա իլե Բրուսիա պեյնինտե պիր գալիա վուգուինի իհթիմալտէն կեօթէրէն շու խապէրլէր իւգերինե, Խապիար խանճըլար ալթ իւսթ օլմուշ- լար, վե Էսհամը ումուլմիյեյի 41 զու- ըուշտան 39 զուրուշա գատար տիւ շիւր- միւշէր տըր :

Աճէպա շու արտտա, գաճ քիշինին տահա էլի պեյնտե գալըպ, վե աղը պաշնտան կիթմիշ, վե գաճ ֆամիլեա խարապա ելւզ թուլմուշ տուր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻԹԵ

ՊԵՅ-ՕՂԼՈՒ

Հայարըն աճընաճագ հալինի կեօրմէք իսթեյէն Պէյ-օղլունա կեյմէլի տըր :

Միւրաաթըր Զատիկ կիւնլէրի, սիւրիւ սիւրիւ կեզմէքտե, վե չեօրլիւքլէր օրթա- սընտա էլլէնմէքտե օլան սեֆիլ թաշարլա- ըն հալինի անլաթմագ օլմալըպ, իլա, ա- սըլ եէրլիսինի հալինի անլաթմագ տըր :

Շու մեմէքէթտե հէր միլլէթ իլերու կիթ- մէքտե օլուպ, հալպու քի Հայաթ, գանն իտէրսին քի, զրտտըն իճրա իթմէյե եէնի- տէն եէնիլե եէմին իլլեմէքտե տիւրլէր :

Մեքթէպ, քիլիսե, ֆագըրիսանէ վե գապ- ըիսթան, քեաֆթէթէն սեֆիլ պիր հալտե իսէտե, զահրէն չէօյլե պիր փարլագլըգ կեօթէրլմէքտե տըր :

Նէ՝ տիր պունուն սեպէպի, Սէպէպի պիր տէյիլ տիր. ֆագաթ, պաշընաթ, էհալիտե ինթիխապա գուտրէթսիլք օլտուղու հալ- տե, պիր գաշ քիշիլէրին տախի, քիլիսէն- մեմուրիլեթտէն ասլապիր թարաֆա չէքիւ- մէք իսթեմէյերէք, կիւյա պապարընտան քէնտիլէրէ միրաա գալմըշ տըր կիպի, գա-

բուտան գօլուլսալար բէնճէրէտէն իշերի աշ- տըգտան պաշգա, քէնտի էվալտարընա, վե եախօտ սիւսիլե վե գարնտաշարընա տախի միրաա պըրագմագ սեվտաթընտա կեզմէլէրիտըր :

Պէյ-օղլու էհալիսինտէն, միլլէթէ պաշ- գա չէյե արգուքէշ ատամ արանըլմալըպ 1 անճագ իշխանլըգ, վե եախօտ Թալակտն խորհուրդուգ իշին ատամ արանըլտա, նիշէ- լէրին էօյլե պիր բիւր իգպալ կիւնե պեքէ- մէքտե օլտուղարընըն անլաշըլաճաղընտա չիւքէե եօգ տուր :

Պէյ-օղլու Հայարընըն գահվե վե մէխա- նէն, վե էվէն եախօտ ֆամիլեաճա տէր- քեար օլան հալլէրի տախի աճընաճագ շայան իսէտե, օրալարընտան սարֆը նազար իլե 1 եալընըգ պու բազար կիւնիւ վուգուա կէլ- միշ օլան քիլիսէնէ պիր քիւշիւքիւշիւ պե- յան իլե իգթիֆա իտէլիմ :

Պէյ-օղլու քիլիսէնտէն, բազար կիւնիւ պիր ագիմ թէլաշ կեօրիւտիկիւնտէն, բէք չօգ իգտիհամ պիրիքեր, վե Խորէն վարդա- պետ, վե քահանալար, վե տիրագուլար, շուր- ջառլար, ուրարլար, շապիկլէր, խաշլար, աւետարանլար, վե մուլար իլե, ճատտե թարաֆընա աշըլան գաբուսու արասընտա, Բուլարըն կեզտիւրմէքտե օլտուղարըն Ս. Յա- րուլթիւն ալարըն գարըլաճագ իւգրէ հա- զըր պուլունտուղարընտան, վե պիր գաշ խաֆիֆ մէշրէպիլլէրին, կիւյա պիր պիլիւք չէյ եաքաճագլար տըր կիպի, վե հէմտե է- սասսըգ օլտուղու հալտե, « Բուլարըն միր- րապօլիտլէրի, ալալ իլե պէրապէր, քիլիսե տէրունինէ կիրիպ, տուա իտէնէք տըր » տէ- յի էօթէտե պէրուտէ էօյլունտիւքլէրինտէն, տէյիլ եալընըգ Հայար, իլա եիւզլէրնէ Բուլ- լար տախի, նիշէ ֆամիլիալարտա պիրիքտե օլարագ, քիլիսե հալլիսինէ վե տէրունինէ տօլարլար :

Պիրտէ մեզքիւր Բուլ ալալը, Գալաթա սէրալը էօնիւնտէն կեյէրէք, կեյիլ թէաթ- րօնուն եանընտաքի քիլիսե գաբուսուն- տան իշերի կիրէրլէր, վե Հայարըն ալալը տախի, աղըր, աղըր, վե իսթիպալե չըգ- մըշ օլմասը ճիշէթլե, պիթթապի էօնտե

օլտուղուհիներն, ասըլ տաճարն ալիւլը գարուսու էօնիւնէ գատար կէտիքէրին տէ, տօղրու իշէրու կիրէրէր, վէ հաթ-թա Բուսարըն իքի խաչը տախի, պէրապէր կիրմիշ պուլունտուղուհիներն, վէ պազը Բուս-լար «մէսա», մէսա» տէյի պաղըրըտըզլա-րընտան, Բուս ալայը թէքմիլէն իշէրու կիր-մէյէ մէյեալ պուլունտուր իսէտէ, պազըլար, էվվէլքիլէրին մուղայիլի օլարագ, «օգսօ», օգսօ» տէյի պաղըրըտըզտան պաչգա, միտ-րապօլիտ էֆէնտի տախի, քիլիսէյէ կիրիլ-մէյիպ, իլլա չէմէ թարաֆընա աշըլմագտա օլան սօգագ գարուսուհա տօղրու իշէրու-լէնմէսինի էմր ու իշարէթ իլլէտիկինտէն, Բուսարըն մէքըլը իքի խաչը քիլիսէ տէ-րուհիստէ գալմըշ օլտուղու հալտէ, ալայ-լարը ալըր պաչընը եէօրիւր, վէ պիգիմ վար-չապետ, քահանայ, վէ տիրազուլարըմը, օլ մէրթէպէ մահնուպ վէ մահուլուն օլուրլար քի, նէ եաքաճազլարընը չաշըրարագ, պաչ-լարլար Բուսար թարաֆընտան պէքէնիլ-մէքտէ օլան տուայը, էհալիլէ քէնտիլէր օղուսայա, հաթթա, մէսմուլիլիլէ նազարէն, օլ հէնկիստէ, պիլթթէստիլիլ օրատա պու-լունտան պիլ միւսաֆիլ վէ միւսթէրէմ քա-հանայա տախի խորէն վարդապետ չուրջառ ալտըրարագ, չու ալայտա պէքէթտիլի-կինտէն, վէ սօնուստա պու քիւլիլքիլիլք վուգու պուլունտուհիներն, բէք չօգ կիւճէն-միշ, վէ պազը սիթէմամիլք քէլիմթտէ տա-խի պուլունտուլ տուր:

Էլէր չու խաֆիքիլք, Պէյ-օղլու քիլի-սէսի խտարէսի թարաֆընտան, իլք տէֆա օ-լարագ վուգուս կէլմիշ օլսա իսի, պիլարգ գօլայճա աֆիլ օլունտապիլիլ իտի, հալ պու-քի, պըրագալըմ պաչգա, նիլէ չօճուգճա հարէքէթլէրի, միւթէվէֆա Սամանճեան Մկրտիչ աղա ճէնագէսի քէյֆիլէթի հէնուգ տնսուտուլմամըշ իքէն, հիլ տէյիլ իսէ տն-տէն տախի պիլ նասիհաթ ալընմամըշ տըր:

Պէյ-օղլունուն թաղական խորհուրդու գաթէն իսթիֆա իթմիշ օլուպ, եալընը պիլ քիլիսին ճէնագ ու վագարը պէր թարաֆ իլէ, երկընիւր բէքիլտիլէրէք ինատ իտիպ գալտըրը, վէ տիկէրիլին եէրէրինէ, եէնի-լէրին ինթիլապ օլունտուղու, վէ նիլէ մուա-րագալար գուհուրա կէտիկի իշտիլմէքտէ իտի, տիմէք տիլ քի, քիլիսէտէ պիլ հէյ-եէթի մախսուսէ հօգ իտի, իմտի, աճէպա, չու բազար կիւնքի գէվլէքիլք քիլմիշ թէր-թիլիլ իտի, արթըգ պու զահմիլի Պէյ-օղ-լու էհալիսինէ պըրագալարագ, պարի իլէրու-տէ պաչգա քէքաղէլիլէրէ տախի սէպէ-պիլիլէթ վէրմէսինիլ իշին, քիլիսէյի էօլլէ ատամլարտան գուրթարմալարընը նասիհաթ իտէրիլ:

Ղարալիպի չուրասընտա տըր քի, միլ-լէթ թէքնէսի տիւմէնիլի տալիմա եէտի միւս-թագիլլէրինտէ թուլմագ արգուսինտէ պու-լունտուպ, վէ նուֆուգ վէ փարալարը սայ-սինտէ, քէնտիլէրի ֆէյլէսօֆ տէյի եուլ-տուրմուշ օլան պազը գաթլար տախի, Պէյ-օղլունտա օլտուղլարը հալտէ, Պէյ-օղլու քի-լիսէ վէ մէքթէպիլ, պիլ տիւրիլի նիլգա-մընա կիրէմէմիշ տիլ . . .

Աճէպա, եալաշ եալաշ պուրատա տախի,

Թօք-Գարուստա օլտուղու կիպի պիլ գաշ թու-լունտագճը իլէ պալըգճըլարա՝ մը իհթիյաճ հասըլ օլաճագ տըր:

Մէքըլը ալայ հագգընտա տիւն տիւնալքի ալտըրըմըգ եէնի մալիւմաթլարը եարընքի Մանգուլմէտէ պէյան իտէրիլ:

—Մանգուլմէնին 21 ինճի նիւսիսէսին-տէ, եանկընլարըն չափուգ էօնիւ ալընա մամասընըն սէպէպիլի, քէնտի զաննը մըգճա պէյան իթմէքիլի վատ իթմիշ ի-տիլ:

Էսկի վագըթլարը պէր թարաֆ իտէ-լիմ, չիմտիլէրու, չօգ ֆէնալըգլարա սէ-պէպիլիլէթ վէրտիկի կիպի, պիլգէ, եան-կընլարըն ճէսամէթիլի տախի, բարասըլ-լըգ մուճիպ օլմագտա տըր:

Եանկըն վագըթիտէ, նիլէ մէմուրին ու զապիլթան թարաֆընտան իլհար օ-լունտան տաարը զայրէթ, վագաա ինքեար օլունտագ, լաքին, գուրու պիլ զայրէթ իլէտէ եանկըն սէօնտիւրիլիլէր տէնիլէ-մէգ:

Մէմուրին ու զապիլթան, անճագ ի-չի գուլմանտա իտիպ, վէ իճրաաթը լա-զըմէյի էմր իթմէյէ մէմուր օլտուղու հալտէ, թուլունտագլարըն գօլունա գուլվէթ վիլիպ, թուլունտալարըն իշ-նէ սուլու տօլտուրթաճագ փարա տըր, վէ քէգալիք, գանճաճըլարըն զայրէթիլի ալթըրըպ, վէ պալթաճըլարըն պալթա-որըն քէսիլին գըլաճագ փարա տըր, վէ հաթթա, պազը մէմուրին ու զապիլթա-նըն չէվգ ու զայրէթիլի տախի թէգէիտ իտէճէք, փարա տըր, եանի պախշիլտիլ, տէնիլսէ աճէպա ճայիլք տէյիլ մի տիլ:

Չօգ տէֆա իշտիլտիկինէ կէօրէ, սա-գալարա, թուլունտագլարա, վէ սայիլ իշ կէօրիւճիլէրէ, զապիլթան թարա-ֆընտան էօրիլ ու ճէպը կէօլթէրիլմէք-տէ տիլ, հալպուքի, էօլլէ վագըթլարտա գուհուրա կէլէն էօրիլ ու ճէպըտէն, տէ-յիլ ֆայիտէ, իլլա իպատուլաճա գա-րար հուսուլէ կէլէճէկի միւճէրէտտիլ:

Էվվէլէրի հէր քէսին սանտըրընտա աղ չօգ նագտ պուլունտուր իմիշ, հալպու-քի չիմտի, էվլինէ պիլ իքի թուլունտագ ալարագ, քէնտի խանէսինի գուրթար-տըգտան պաչգա, նիլէ խանէլէրին տա-խի գուրթուլմասընը պատի օլապիլէն նատիլէն կէօրիլմէքտէ տիլ:

Պու խուսուսուլուն թաֆսիլաթընա կի-րիլմէքիլէն հաճէթ կէօրմէտիկիլիլտէն, չիմտի չուհու պէյան իտէրիլ քի, եան-կընլարըն չափուգ սէօնտիւրիլիլէպ էօ-նիւ ալընապիլմէպիլ իլին, պաչլըճա պիլ գաչ խուսուսլարըն մէվըրի իճրայա գօ-նուլմասը էլգէմիլիլթտէն պուլունտու-ղունտան, հիւքիլմէթի սէնիլիլէնիլ նա-գարը տիլգաթընա միւհթաճ պուլուն-մագտա տըր:

Պիլ եանկընը սէօնտիւրիլմէք իլին, բէք չօգ թարիլք ու թէտապիլ տիւլիւ-

նիւլմէք իգթիլգա իթտիկինտէն, էհլի գէքեալլէթ ու սահիպ թէճըրիւպէ գաթ-լարտան միւրէթթէպ պիլնէգարէթ թէշ-քիլիլլէ, եանկընճա հէր պիլ մէսուլիս-եէթիլն օնա իհալէ գըլընմասը, վէ տէվէ-թիլն պիլտուճէսինտէ, եանկըն իլին տա-խի, միգտարի քիլիլայէտէ պիլ մէպլաղ կէօլթէրիլէրէք, մէքըլը նէգարէթէ գուլվէթ վէ գօլայլըգ հիմմէթ պուլ-լունտագ էհէմիլիլթտէն տիլ:

Էօլլէ պիլ նէգարէթ պուլունտուղու թագտիլտէ, իգթիլգա իտէն եէրլէրտէ ճէսիմ սու սարընճլարը ինչա իթտիլիլ, ալեա թուլունտալար, վէ պիլնալարըն եօգարլարըն չգըլմագ իլին մէրտիլլէն-լէր, վէ ետէվաթը սայիլէ ճէլիլինէ միւ-սարաաթ իտէճէկի, վէ տահա նիլէ ֆա-յիլտէլի ուսուլլէր տիւլիլէնէպիլլէճէկի պէտիհի տիլ:

Շիմտիլի հալիմիլգտէ, եանկըն սէօն-տիւրէ պիլմէք, հիլքմէթ նէվլինտէն պիլ շէյ կիպի օլմուշտուր, չիւնքի, եանկըն սէսի իշտիլտիկի կիպի, էհալի խընճա-խընճ սօգազլարա տօլարագ, չալըշանլա-րըն, վէ մալ ու ճանլարընը գաչըրանլա-րըն եօլարընը գարաթմագտա, վէ իլլէ-րին նիլգամըգըլընը մուճիպ օլարագ, պիլ եէրինէ օն, վէ պէլքիտէ պիլն խանէ եանմասընը մուճիպ օլմագտա տըրլար, մագալաճ էօլլէ քի, օրթալըգ մահշէր կիւնիլէնէ պէնպէտիկիլիտէն, զայրէթէ-շան վէ ֆէտաքեարան իլէ, խըսըրըլար վէ եաղմաճըլար պիլ պիլիլինէ գարընագ-տա տըրլար:

Վէլ հասըլ, պիլ չուհա իսքեաթ օլ-մուշուղտուր քի, իսթանպօլ էհալիսի, ճէհալէթտէն նաչի իքիտէ պիլտէ աթէ-չէ եանմագտա տըր, վէ էհալի ճահիլ օ-լան եէրտէ իսէ, անըն տիւլիլմէյէ պօրճ-լու պուլունտուղուհիներն տախի, գարուրի օլարագ հիւքիլմէթ տիւլիլմէլիտիլ:

—Իշիթտիկիլիլգէ կէօրէ, Պապը ալի թարաֆընտան թայեին գըլընան Սահմա-նագրուլթիւն գօմիսիօնու, Չատիլին ի-քիլիլ կիւնիլ, Գալթաթա թէճէմիլի իթմիլտիլ:

—Հիճագա կէօնտէրիլէն սըհիլէ գօ-միսիօնու ազալարը, Մէքթէյի միւքէրէ-մէ Շէրիլիլ հագըթթէրինէ նիլէթ ու մէ-մուրիլիլթէրին իֆատէ ու պէյան իյ-լէտիլլէրինտէ, միւշարիլէյ թարաֆըն-տան տախի, օլ պապտէ լազըմ կէլէն է-վալիլ ու թալիմաթըն քեամիլէն իճրա-սընա հիմմէթ իտէճէյի ճէվապընը ալ-մըշաթ տըր:

—Պու ճիւմա իրթէսի կիւնիլ, միւ-լէթիլիլ գիլատէսիլլէ աճընմայա չայան պիլ գաթ զայա իլլէմիլտիլ, շէօլլէ քի, Սիւրիա վիլայէթի գիլաաթ միւտիլի Յա-րուլթիւն էֆէնտի Չրասուհիներն, տիւլար

օլտուղու իլլեթի միւհլիքէտէն ազատէյի կէրիպան իլլեմէք էմէլիլլէ, թէպտիլի ապ ու հաւա իթմէք իւզըն, պու թարաֆա ապտէթ իթմիշ իսէտէ, վարօրտան տիւ շարը չըգարրմագ հէնկեամընտա, թէս լիմի բուհ իլլեմիշ տիր:

Միւթէվէֆանըն կէնճիլլի իլլէ ախ լագը լաթիֆէսի տէրքեար օլտուղու, վէ իլլերուտէ տէվէթ ու միլլեթի պիւլիւք իրտմէթէր իտէճէյի էմէլի էլլէպտէն պուլունտուղու հալտէ, պու սուրէթլէ ազմի տարի պագա իթմէսի, քէնտի ազ լապա ու թէալիւգաթընը կիրիֆթարը հիւզն ու մաթէմի ֆիրափան իլլեթիքտէն պաշգա, քեաֆֆէյի քէնտուլի թանը յանլորն տախի քէտէրի ազիմիլի մու ճիպ օլմուշ, վէ բագար իրթէսի կիւնիւ գիյնէթի լայըգա իլլէ տէֆն իտիլմիշտիր:

—Միլլեթէ ֆէնալըգարը ֆաու ու պէյան իլլեթիքճէ, չօգլար տիւշարը մահ գունիյնէթ օլտուղարընտան, չօգլարը նըն պէյանընտան, չիմտիյն գատար, տա յիմա սարֆը նագար իլլեթիշիդտիր:

Ճիւմէտէն պիրիսի տախի, շուրտա կէօլլէրիմիզ էօնիւնտէ օլան թօր—Գա բու քիլիսէսի իտի:

Մէզքիւր քիլիսէյէ ագարէթ բէյտա իթմէք նիլէթիլլէ, չիմտիյն գատար հէ ման հէր եկէղեցպան եախօտ իշխան պիր եարու աշմըշ, վէ կէրչի պիր պինա եար տըրմըշ իսէտէ, աթարը Ժիւզիւնտէն պահալը օլտուղտան պաշգա, սօնուտա իրաւ կէթիլիլլի մի, կէթիլմէ՛զ մի, իյի հիսապ օլունմատըղընտան, մէյտանէ կէ թիլիլլէն ագարէթլէր, ագճէ ֆայիզիլէ տախի եթիլլէթիլլէրի հալտէ, ֆագըր քիլիսէ, բէք չօղու իսլամարա օլտուղու թագտիրտէ, 180 պին ղուրուշ պօրճա կիրիֆթար օլմուշ իտի:

Հագգ սահիպլէրիլլին հագգարը վէ ըրլէմէտիկի, վէ լայըգըյա մէթէպէ պա գըլամատըղը շէյլէ տուրսուն, մահ պէ մահ լագըմ կէլէն ֆայիզլէր տախի նիւ գամընտա վէրիլլէմէտիկիլլէտէն, սօնրատան կէլէն թաղական խորհուրդլար, քիլիսէ օտասընտա բահաթ օթուրամագ օլմուշ լար իտի:

Հէլէ քիլիսէտէ գանտիլլէր եագմագ իշին եարըմ օգգա գէյթին եաղը ալմայա փարա պուլունմատըղընտան, էվէրտէն ուֆագ շիշէլլէր իլլէ գէյթ կէօնտէրիլլի կի վագըթլար տախի վուգու պուլունտ ղունու, էմիլլէթէ շայան եթլէրտէն տիւ նէմիշիդ տիր:

Պունտան չէնտ մահ մուգատտէմ, թաղական խորհուրդ քիլիսէյի գարայա լագ անախթարընը Բաթրիքիսանէյէ թէս լիմ իթմէքիլլէ տիւշիւնէճէք գատար մահգուն օլմուշ, վէ Բաթրիքիսանէյէ իւ ֆատէյի հալ իլլեմիշ, վէ պաշգա տէրտ:

իլլէրին ալտըգլարը գուրու լաֆգ թէսէլ լիսինտէն պաշգա պիր շէյէ նայիլ օլամա տըղընտան, իսթիֆա իթմէյէ մէճպուր օլմուշ իտի:

Թօր—Գարու էհալիսի շու սէֆիլ լիքտէն գուրթուլմագ իշին պաշգա պիր չարէ տիւշիւնէմէտիկիլլէտէն, վէ պիւլիւք պիւլիւք, եանի իւնիլ, ֆագաթ ուն սուգ գաթլարա միւրաճաթ իթմէ, թէ հի տէսթ գալաճաղըն շիւքէ իլլեթի կիլիտէն, պիր եէնի թէճիլլէպտէ գարար վէրմիշ, վէ էմէլի հուսուլիլլէ մուվաֆ ֆագ օլմուշտուր: շէյլէ քի, քիլիսէ նին իտարէսինի, սապըգ Բաթրիքիսանէ թուլունմագճըր օլուպ, անընըն թէ վէ շիմտիլլէրտէ իսէ պալըգճըրըգ իտէրէք, ըի իլլէ կէլիլլէքտէ օլան կոււնիլլի աղա իլլէ, թուլունմագճը Ակօնի Սարգիս աղա, վէ իսանճը Աւետիս աղայա թէսլիմ իլլէ միշտիր:

Մէրգուլման գաթլար, օն պէշ կիւն տէն պէրու, քէնտի մէմուրիլլէթլէրինի էտայէ էգ ճան ու տիլ չալըշտըգլարըն տան, օթուգ պին ղուրուշա եագըն իյա նէ թօրլամըշար, վէ քեաֆֆէյի էհա լիլլին թէսէլլի վէ մէսէրլէթինի մուճիպ օլմուշտարտըր:

Մէրգուլման գաթլարըն շու ղայրէթ վէ շու ֆէտաքեարըգլարըն սէնա իլլէ տիկիլիմիզ թագտիրտէ, Թօր—Գարու է հալիսինին շու թէտպիլլինի տախի բէ սէնտ իտէրիզ: վէ ումարըգ քի, պաշգա եթլէրէ տախի պիւլիւք պիր իպրէթ վէր միշ օլաճագլարտըր:

Էկէր պիւլիւք միլլեթլէրտէ օլտուղու միսիլլու, միլլեթիլլէտէ տախի, հէմ քի պարլար վէ սահիպ սէրվէթլէր պուլուն սալար, վէ հէմտէ պիւլիւքլէք վէ գէն կիլիլլէք նէ իտուկիլլէ թանըսալար, վէ էս նաֆ վէ ֆուգարատան ղիյատէ միլլեթին հալիլլէ վագըթ օլուպ, վէ աճըյարագ վագիֆէլլէրինի էտա իլլէթէլլէր իտի, շու եօգարտաքի պիր գաշ սաթըրտան միւրէթլէպ օլան ճիւմէյի եագմայա մէճ պուր օլմագ իտիք: հալպու քի, ալէսսէ վէյէ պիլլիմ քիպար վէ սահիպ սէրվէթ տէյի թանըտըգլարընը, էհալիտէն ղիյատէ ահմագ, ինսաֆսըգ, վէ ֆայիտէ թիզ քիմէսնէլլէր օլտուգտան պաշգա, հաթթա պագը քէրրէ վասալլըղ պիլլէ իրթիքեապ իթմէքտէ օլտուղլարընտան, էհալիլլին քէնտի տէրալիլլի, քէնտուլլէ տէրտաշ օլանլարա իֆշա իթմէսինի թահսին իտէրիզ:

—Կէլէն չարչէմպիհ կիւնիլ, բուլմ Բաթրիքիսանէսինտէ խասսէթէն պիր խա ուն ժողով թէճէմիլլէ իտէրէք, մարտ 1 թարիլլէ նէպարէթի ճէլիլլէյի խարիճիյէ ճանիպիլլէն Բաթրիքիսանէլլէրէ իրաւ օլունան թէգքէրէյի սամիլլէրտէն տօլայը լագըմ կէլէն բարբօրթօ հագգընտա իս:

Թիշարէ իթտիկի, վէ պու կիւնլէրտէ նէգարէթի մէգպուրէյէ թագտիրմ իտէ ճէկի, բուլմա ղագէթալար հալաթիսա թընտան տըր:

—Կէլէն հաթթա Մանգուլմէնին 18 ինճի նիւսիսէսինտէ Մարաշտան վարա գատաքի պահսըմըգա գարշըլըգ կէլէճէք օլան, եալանճը մահսէր Բաթրիքիսանէյէ վէրիլլէք իւզըն կէլիլլէքտէն պաշգա, այնի, եանի եաղըյմըշ օլանըն ճէրհի, վէ պիլլէ օլ վագայը եագմըշ օլանըն քիմ օլ մասընըն պիլլիլլէպտէ նիլլէթիլլէ, կէլէք պիլլէ, վէ կէրէք սայիր պիր գաթա տախի պիրէր գըթա, պիր գաշար իմգալը մէթթուպ կէլիլլէտիր:

Թահգըգ իթտիկիլլիլլէ կէօրէ, մէգ քիւր մահսէրտէ, պիլլէ օլ հալաթիքի եագտըգտան պաշգա, սօնրատան էյլլէ պիր սալթէ մահսէր եարբըլտըղըն տախի պիլլիլլէն քիմէսնէլլէրին իմգալը տախի պուլունմագտա իմիշ:

Պիզ գաթէն Անատուլուն հալիլլի պիլլէքտէ վէ աճընմագտա իքէն, Մարաշ էհալիսինին իսէ, պիր պիլլիլլէտէն գօրգու սուլտան նաշի, եալան եթլէ իմգա վիւր մէյէ մէճպուր օլաճագ գատար ճիւհիլ հալտէ պուլունտու գլարըն անլատըղընը տա, կիւճէնէճէք եթրտէ, բէք չօգ էսէֆ իթմիշիդտիր:

—Պու հաթթա Էրզինկեանտան թա լաֆըմըգա օն իքի իմգալը պիր մահսէր կէլիլլէտիր:

Մէզքիւր մահսէրտէն մագսէտ, օրա նըն գայիմագամը իտուրշիտ բաշա հագ լէթլէրի հագգընտա սէնա օգունմագ տան, վէ ճէրիտէնին 334 իւնճիլ նիւս իսէսինտէ տէրճ իտիլլէն պահսըն ճէրհի իլլէ, Ալի պէյ տէնիլլէն գաթըն թասահու պունտան, վէ հիւսնի հալի պէյանընտան իպարէթ պուլունմուշ, վէ պիր գաշ եիւզ իսլամ վէ Հայ իմգալարըյա, օլ պտպտէ կէրէք Էրզըրում վալիսի հագընթլէրինէ, վէ կէրէք ճէրիտէյէ, մահսէրլէր կէօն տէրիլլէրի տախի պիլլիլլէպտէ իսէտէ, ճէրիտէտէ տէրճ իտիլլէնլէր գալի տէլիլլէր իլլէ ճէրհի իտիլլէտիկիլլէտէն, պու գատար տան ղիյատէ պիր շէյ սէյլլէմէյիզ:

Երիկիրմի նէֆէրտէն ղիյատէ պաքիլլէ լէրին ըրը ու նամուլարընա գատա իթ տիլլէտէն պաշգա, նիլլէ գանլար ագըթմըշ օլուպ, պիր գաշ տէֆա մահպէտէն գաշմըշ, վէ 28 պյտան պէրու գէնճիլլէ պէնտ պուլունմուշ օլան Սատո նամ մէշ հուր հայտուտ, պու տէֆա գաթլ իտիլլ միշտիր:

—Թաշլարտա պուլունտալտա ղա գէթա իսթէմիշ օլան գաթլարըն, պէտէլ ագճէլլէրինի չըգարմալարընը, վէ պունտան սօնրա իսթէյէճէլլէրին, այնի վա գըթտա ագճէսի իլլէն պիր եթր կէօթէր մէլլէրինի իսթար ու բէճա իտէրիզ:

ՄԱՆՁԵՍԹԵՐ ԲԻՅԱԶԱՍՐ
Ա. Գր. 23 - 1919 թ. հ. 1

Բիյաճամբդատ պու այլն օրթաւորնա
կէօրիւմիւն օլուպ, վէ մահը հալին 16 ընծը
ճիւճա կիւնիւ թա պալեալարա չըգմըն օլան
գուվլէթ վէ խահիւ, շուօն կիւնտէն պէրու
տիւնիւն, վէ պու կիւն պիւթիւն պիւթիւն
տուրկուն պիր հալտէ պուլունմուշ տուր:

Հիւ պիր մահէլլտէ իսթէք օլմայըպ, ախ-
զուիթա տախի օլ գատար ազալմըն տըր քի,
Ֆիյաթլարըն նէ հալտէ օլտուղու չիւպէ
թահթընտա գալմըն տըր:

Պու սէպէպտէն, ֆիյաթլարըն կէչէն
հաթթաւան պէրու նէ գատար տիւնիւն օլ-
տուղունու պիւմէք կիւն իսթէք, կէրէք պէգ
վէ կէրէք իրիւնիւն հէր ճիւնպէրի տախի տիւն-
միւն օլտուղու տէրքեար տըր: Սու իրիւնի-
նիւն աշաղը ճիւնպէրի, քի պուլարա ապա
չօգ երւքսէլմիւն տէլիլէր իտի, լիպրատա
եալմընք եարըմ բէնա տիւնիւնիւն տիր. ֆա-
գաթ բաքէթ վէ չիւն իւն օլան իրիւնիւն 16
տան 52 նիւմէրօլուարը, պիրէր բէնա տիւն-
միւն օլուպ, ֆազաթ 28 տէն 52 նիւմէրօլու
օլան էյի ճիւնպէրի միւսթէնա թուրուլմալը
տըր. գիրա պուլար օպիւրէրինէ նիսպէթ-
լէ, գալի հալտէ տիրէր:

Իքի գաթլը իրիւնիւն 60 տան 100 նիւմէր-
օլուարը տիւնիւն օլուպ, երւքսէլմիւն տախի
պաղըմմադտա տըր, վէ օլունան բէք ազ
ախզուիթալա նաղարէն, լիպրատա 2 բէնա
տիւնիւն տիր:

Կէրէք թէք թէլ, վէ կէրէք չիֆթէ թէլ
իրիւնիւն ինճէ նիւմէրօլուարը գըլմէթի գա-
վի իսթէք, իսթէք աղալմըն, վէ պու կիւն
պուլարտան հիւ պիր ախզուիթա խապէրի
եօգ տուր:

Պէգ իսթէքլիւն տախի քէգալիք տուրկուն
օլուպ, էքսէր ճիւնպէրին ֆիյաթլարըն տիւն-
կիւնիւն տախի իրիւք միսալի չօգ տըր:
Կէօմէքլիք, պասմա վէ սայիրէնիւն էյի ճիւն-
լէրի, տիկէրէրինէ նիսպէթլէ գալի հալտէ
օլուպ, ֆազաթ աշաղը ճիւնպէրինտէն բէք չօգ
պուլունմադտա, վէ բէք գըրըպ ֆիյաթ իւն
տախի սաթլըն օլունմադտա տըր: Այլըր
ճիւն մալլէր տախի ախի հալտէ օլուպ, թէ-
մարգա վէ սայիրէ սաթլանլար, գըրըպ ֆի-
յաթ իւն տախի մալ սաթլըմմադտա օլ-
տուղունտան չիքեպէթ իթմէքտէ տիրէր:

Բիյաճա աղըր հալտէ իսթաւ պուլունու
տուր: Լիվըրըն չօգ բամուգ կէլմէսի, վէ
ֆիյաթլարըն գըրըպը, վէ Ամէրիգա իսկէ-
լէլէրինէ տախի չօգ մալ կէլմէսի, պուլունտան
պիր գալ ապա գատար բէք չօգ մալ պու-
լունմադտա պիրէր տէլիլ ապա օլունմադ-
տա տըր:

ԼԻՎՐԲՈՒԼ ԲԱՄՈՒԳ ԲԻՅԱԶԱՍՐ
Ա. Գր. 24 - 1919 թ. հ. 1

Պու կիւն բէք աղ իսթէք օլուպ, Ամէ-
րիգա մալի տիւնիւն ֆիյաթտան 1-1 բէնա
տիւնիւն իսթէք, էքսէր ճիւնպէրի տուրկուն
օլուպ, հիւ սաթլըմմադտա տըր: Կէլէճէք
մալ իւգէրինէ օլունան ախզուիթալար, եա-
լմընք շուլար տըր: Թէքսա վէ Ըբլէնտ պիր-
լիքտէ, կէմիւնիւն իսթիլէ, օրթա օլմադ գալ-
լիլէ, 18 1-1 բէնա:

Պու կիւնիւն սաթլըն 3,000 պալեայա պա-

լիղ օլմադ թահմին օլունմուշ օլուպ, պու-
լարտան 800 պալեայա թաշրա իւն մատրա-
պազլար իչին տիր:

Պու կիւնիւն ֆիյաթլար: Օրթա Ամէրի-
գա, 19 1-1 բէնա: Ալեա Մըսըր, 25 1-1 բէ-
նա: Բէրնամ, 24 1-2 բէնա: Տօլլէրա Սիւրաթ
16 բէնա: Պէնկալ, 15 բէնա:

(Մ. Գր. 25 - 1919 թ. հ. 1)

ԼԻՎՐԲՈՒԼ ԶԱՐԴԵՄՊԻՆ

Է. Գր. 26 - 1919 թ. հ. 1

Բիյաճամբդ տուրկուն վէ նիգամըք օ-
լուպ, վէ ճիւնա կիւնտէն պէրի 1-1 տէն 1-2
բէնա տիւնիւնիւն: Սաթլըն 6,000 պալեա,
պուլարտան 4,000 պալեայա մատրապազ-
լար իչին տիր: Օրթա Օրլէնա 19 բէնա:
Ալեա Մըսըր, 25 բէնա: Տօլլէրա Սիւրաթ
16 բէնա:

ՄԱՐՍԻԼԵԱ ԲԻՅԱԶԱՍՐ

Մ. Գր. 31

ԻԲԵԳ ՎԵ ԳՕԶԱ

Պու մալլէր պիր իյի հալտէ պուլունմադ-
տա տըրլար: Պու հաթթա տախի իսթէք
չօգ օլուպ, վէ ֆիյաթլար գալի հալտէ գալ-
մընլար տըր:

Նօն օլունմէք էքէլէր:

- 4 պալեա Պուրա ֆիյաթլարիւ 104 ֆրանգ.
- 2 » Սէլանիք ֆիլ. 97 ֆրանգտան.
- 80 լիւլէ Աճէմ իրէյի 48 տէն 69 ֆրանգա.
- 4 պալեա Արտասին 62 ֆրանգա.
- 2 » Գասթրապան 47 ֆրանգտան քի-
ւօկրամը:

Գօշա - Բիւլլէլը:

- 4,500 քիւ. Եունանիսթան 20 50 տէն 24 50 ֆր.
- 4,000 » Սէլանիք վէ Վօլօ 20 տէն 24 ֆր.
- 2,000 » Սիւրաթ 26 25 տէն 28 ֆրանգա.
- 26,000 » Նուգա 45 տէն 48 ֆրանգա.
- 5,000 » Լիւրնէ 25 50 տէն 27 50 ֆրանգ.
- 4,500 » Պուրա 26 տան 28 25 ֆրանգա
քիւօկրամը:

ԲԱՄՈՒԳ

Ամէրիգատան կէլմէքտէ օլան մալլէրին
քէսթլիւնտէն նաչի, Լիվըրըն քիյաճամբ-
տա գուհուրա կէլէն ֆիյաթճա տիւնիւնիւն քի,
պուլարա տախի սիրայէթ իթտիկինտէն, պու
հաթթա անճադ 1400 պալեա բամուգ սա-
թլըն, վէ Շարգ մալլէրի շու աթիտէք ֆի-
յաթլարտա պուլունմուշ տուր:
Սէլանիք եէրի թօխումու 185 տէն 180 ֆրգա.
Սէլանիք Ամէրիգա թօխ. 187 50 տէն 185 ֆր.
Իգմիր 185 տէն 210 ֆրանգա.
Թէրսուս 182 20 տէն 180 ֆրանգա.
Թէրսուս իլէրուտէ թէսիլմէ 177 50 ֆրանգա.
Իալիպ 175 տէն 172 50 ֆրանգա.
Թրապազ 170 տէն 165 ֆրանգա.

ԵՈՒՆ

Հէր նէ գատար քիյաճատա չօգլուգ մալ
պուլունմադա, վէ եէնի մալլէրէ պէքլէնիւ-
մէքտէ օլտուղունտան, չօգ պիր շէյ սաթլը-
մալըն իսթէք, քիյաճա իյի վէ ֆիյաթլար
ղայէթ օղը հալտէ պուլունմադտա տըրլար:
Պու հաթթա սաթլըն Շարգ մալլէրի-
նիւն ֆիյաթլարը:

Պաղտատըն սիյահ երգանմըն 145 ֆրանգ-
տան 50 ֆիլօկրամը:

Լիւրնէ ինճէ 200 ֆրանգտան 50 քիւօկրամը.
Գասապալըն ինճէ, 175 տէն 182 50 ֆրան-
գա 50 քիւօկրամը:

» Իքիւնի, 105 տէն 150 ֆրանգա.
» սիյահ, 125 տէն 150 ֆրանգա.
» էսմէր վէ պալարը 64 ֆրանգ
տան 50 քիւօկրամը:

Ըսգօնթօ երւգտէ 12, վէ վատէ 90 կիւն:

Օսմանլը լիւրա 100 զուրուշ հիսապը իւն, Է-
թիմատէ շալան սուրէթտէ իսթանպօլ սաթլընլար:
ԷՄԹԱՍԵԼ ՏԱՆԻԼԻԵԹ

Մահալ	Օգգաւ	Գր. 41	Գր. 42
Մահալ	120		
Մահալ	215		220
Մահալ	15 20		
Մահալ	12		
Մահալ	8		
Մահալ	15		16
Մահալ	15		16
Մահալ	19		20
Մահալ	17		
Մահալ	17 20		
Մահալ	16		
Մահալ	15 20		
Մահալ	25		28
Մահալ	44		45
Մահալ	3		
Մահալ	4		
Մահալ	7 30		
Մահալ	22		
Մահալ	16		
Մահալ	7		
Մահալ	11 20		
Մահալ	6 30		
Մահալ	5 20		
Մահալ	160		
Մահալ	135		
Մահալ	500		550
Մահալ	500		
Մահալ	300		
Մահալ	250		
Մահալ	330		
Մահալ	30		
Մահալ	25		
Մահալ	20		22
Մահալ	24		
Մահալ	27		
Մահալ	11 20		
Մահալ	15		
Մահալ	100		1080
Մահալ	920		950
Մահալ	800		850
Մահալ	245		250
Մահալ	246		248
Մահալ	700		710
Մահալ	190		
Մահալ	185		
Մահալ	69		70
Մահալ	73		74
Մահալ	100		110
Մահալ	93		95
Մահալ	50		55
Մահալ	40		
Մահալ	70		
Մահալ	5 20		6
Մահալ	125		130
Մահալ	65		70
Մահալ	58		65
Մահալ	6		
Մահալ	6 20		
Մահալ	380		
Մահալ	11		1
Մահալ	9		2

ԷՄԹԱՍԵԼ ԷՃՆԵՊԻԵԹ

Գահալ	Օգգաւ	Գր. 41	Գր. 42
Գահալ	100		
Գահալ	2		
Գահալ	3		
Գահալ	44		
Գահալ	700		710
Գահալ	190		
Գահալ	185		
Գահալ	69		70
Գահալ	73		74
Գահալ	100		110
Գահալ	93		95
Գահալ	50		55
Գահալ	40		
Գահալ	70		
Գահալ	5 20		6
Գահալ	125		130
Գահալ	65		70
Գահալ	58		65
Գահալ	6		
Գահալ	6 20		
Գահալ	380		
Գահալ	11		1
Գահալ	9		2

ՍԱՀԻՊ ԴԱԶԵԹԱ
ԿԱՐԱԳԵՏ 8. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԵՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՆԵԹ
ԳԵՑ-ՕՂԼԵՑ 302ԴՈՒ ԵՕԼՏԱ, 30ԹՕԿԱՆ ԱԳՈՒԼԱԶ
ԳԵՐԵԼԵԼԵՐ ԿԱՐԱԳԵՏԱ ՆԻՄԵՐՈ 519.